

Тараққиёт одимлари

ТАЪЛИМ ТИЗИМИДАГИ БУГУНГИ ИСЛОХОТЛАР

МАМЛАКАТ РАВНАҚИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

Хилола УМАРОВА,
мактабгача ва мактаб
таълими вазири

Бошланиши 1-бетда

Президентимиз алоҳида қайд этган вазифалар ижросига дарҳол киришилгани дастлабки самарасини бера бошлади. Хусусан, Абдулла Авлоний номидаги педагогик маҳорат миллий институти ҳамда унинг ҳудудий марказлари фаолияти тубдан ўзгарди. Вазирлик — малака ошириш маркази — мактаб ва боғчани боғлайдиган вертикал тизим йўлга қўйилди. Ҳудудларда таянч мактаб ва боғчалар танлаб олиниб, ёш педагоглар учун “Касбий ривожланиш куни” ва “Касбий ривожланиш соати” жорий этилди. Бунинг учун етакчи ўқитувчиларнинг иш ҳақига 20 фоиз устама қўшилди.

Педагоглар билими ва маҳоратини ҳолис баҳолаш ҳамда уларни малака оширишга йўналтириш мақсадида вазирлигимиз томонидан биринчи марта Blockchain технологияси ҳамда Face ID тизими асосида малака (тест) синови ўтказилди. Бу орқали ҳар бир педагог еган тест вақти, тўғри ва нотўғри жавоблари ҳақидаги маълумотларни ўзгармас шаклда сақлаш имконияти яратилди ҳамда турли коррупцион омилларнинг олди олинди. Ушбу янгилıklar аттестация жараёнининг шаффоф ва адолатли ўтишини таъминлади. Баҳор ва кузда ўтказилган аттестация жараёнида 338 мингдан ортиқ педагог иштирок этди.

Ҳар икки аттестацияда қатнашган 35 минг педагог ижобий натижага эришди, яъни тубдан ошди. Авваллари педагогларнинг олий тоифа олиши учун ўн йиллаб вақт керак бўлган. Ҳозир ўқитувчилар бир йилнинг ўзида тоифасини икки марта ошириши мумкин. Мактабга мутахассис сифатида қабул қилинган педагог ўз устида ишласа, фаолиятининг иккинчи йилдаёқ олий тоифага эга бўлиши мумкин. Бу ҳам муаллимлар

учун ўтган йилдаги яхши янгилıklarдан, аниқроғи, имкониятлардан биридир.

Ўқитиш тизимида баҳо ўқувчиларнинг таълимий мақсадларга эришиш даражасини аниқлаш ҳамда натижаларни таҳлил қилиш имконини беради. Натижалар ва таҳлил объектив бўлиши учун баҳолаш ҳам ишончли, адолатли, ҳолис бўлиши зарур. Шу сабабли ҳозир 1500 та умумтаълим мактабидан анъанавий 5 баллик тизим ўрнинга аниқ мезонларга асосланган сумматив баҳолаш тизими қўлланоқда. Бунга қадар Буюк Британия, Сингапур, Финляндия, Туркия, Россия, Қозғоғистон каби давлатларнинг маъзури йўналишдаги тажрибаси ўрганилиб, дастлаб 500 та мактабда янги тизим синовдан ўтказилди.

Давлатимиз раҳбарининг 2024 йил 21 июндаги “Мактабгача ва мактаб таълими ташкилотлари ходимларини узлуксиз касбий ривожлантириш тизимини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига асосан, Президент таълим муассасалари ва ихтисослаштирилган мактабларда ўқувчиларнинг танқидий фикрлаш,

қилинди ҳамда бу ўқув йилидаги кўрсаткичлар билан солиштирилди. Ўтган ўқув йили натижаларига кўра ўқувчиларимиз ўзлаштириши ўртача 49,2 фоизни ташкил этган бўлса, бу ўқув йилида 55,3 фоизга етган. Солиштирма таҳлил натижалари 6,1 фоиз ўсишни кўрсатяпти.

Янги баҳолаш тизимига ўтиш нафақат таълим сифатига таъсир кўрсатади, балки ўқитувчиларимизнинг ойлик маошига қўшимча устима берилишига ҳам асос бўлади. Ўтган йили ижобий натижа кўрсатган 66 та мактаб жамоасига — директордан оддий ўқитувчигача 40 фоизгача устама тўланмоқда.

“Ўзбекистон — 2030” стратегиясида таълим ташкилотларига ҳар йили “тил эгаси” бўлган хорижий 500 мутахассисини олиб келиш вазифаси белгиланган. Бундай амалиётдан аксарият давлатлар фаол фойдаланади. Масалан, биргина Буюк Британия таълим сифатини ошириш учун 2023 йилда 100 мингдан ортиқ хорижий ўқитувчини жалб қилган. Худди шундай тажриба Хитойда ҳам йўлга қўйилган бўлиб, ҳар йили 400 мингтача чет тили ўқитувчиси олиб келинади.

ахборотни излаш ва таҳлил қилиш, олинган билимларни амалиётда қўллашга ўргатиш бўйича тўпланган илғор тажрибани умумий ўрта таълим муассасаларига кенг татбиқ этиш белгиланган. Янги баҳолаш тизимининг умумтаълим мактабларига жорий этилиши ўқувчиларда креатив ва танқидий фикрлаш, муаммони кўра олиш, ечим топиш, жамоада ишлаш, коммуникатив бўлиш, глобал фикрлаш каби кўникмаларни ривожлантириш имконини беради.

Таҳлилларга кўра, янги баҳолаш тизими ўқувчиларнинг ўзлаштириши яхшиланишига хизмат қилаяпти. Масалан, 2023/2024 ўқув йилида янги баҳолаш тизими жорий қилинган 500 та умумтаълим мактабиди 4 та фан бўйича биринчи чорак натижалари таҳлил

Халқаро тажрибадан келиб чиқиб, бизда ҳам маъзури лойиҳа доирасида белгиланган ишлар изчил давом эттириляпти. Бунда, аввало, хорижий тил ўқитувчисига қўйиладиган талабларимизни белгиллаб олдик. Сўнг халқаро TESOL (Teaching English for Speakers of Other Languages) ташкилоти билан маслаҳатлашдик, таҳлил қилдик, ўргандик. Нуфузли рекрутнинг компаниялари, таълим ташкилотлари билан музокаралар ўтказиб, элчихоналар билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатдик. Янунда халқаро сертификатта ва катта тажрибага эга 500 нафар хорижий тил ўқитувчисини юрти-мизга олиб келдик. Натижада улар фаолият юритаётган 500 та мактаб ўқувчиларининг тил билиш даражаси худудлар бўйича ўртача 5 фоиздан 15 фоизгача ошган.

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

“Тил эгалари” бир ҳафтада 20 соатлик дарс билан бирга уч марта қўшимча тўғарак машғулотлари ўтади ҳамда маҳаллий ўқитувчиларимиз учун тренинглар ташкил этади. Яна бир муҳим жиҳат шуки, дарс маҳаллий педагог билан бирга ўтилади, яъни улар ҳамкор ўқитувчи сифатида бир-бирининг ўрнини тўлдирлади. Бунинг фойдали жиҳатлари кўп. Бир томондан, хорижий мутахассис билимини ҳам ўқувчи, ҳам ўқитувчига улашади. Иккинчи томондан, ўқитиш тизимиз билан яқиндан танишиб боради. Одатда ўқувчиларимиз IELTS синовининг тинглаб тушуниш ёки ўқиб тушуниш қисми бўйича юқори балл олади. Аммо ёзиш ва гапириш кўникмасига келганда, очигини айтиш керак, баллари пасайиб кетади. Демак, продуктив қисм учун ўқувчиларимизга қўшимча ёрдам керак. Шунинг учун хорижий мутахассислар билан, асосан, тил муҳитини вужудга келтириш, яъни осон мулоқот қилиш, тушуниш, гапириш кўникмасини ривожлантириш жуда муҳим.

Ҳар бир туман (шаҳар)да биттадан умумий ўрта таълим муассасасида ўқувчиларга иккита хорижий тил ва битта касб-ҳунар ўргатиш амалиётини бошқича-бошқича йўлга қўйиш учун 2023/2024 ўқув йилида қатор ишлар бажарилди. Жумладан, иккинчи хорижий тил сифатида танланган инглиз, немис, француз, корейс, япон ва хитой тиллари бўйича ўқув дастурлари ишлаб чиқилди. Ўтган ўқув йилида жами 208 та умумий ўрта таълим мактабиди иккита чет тилини ўқитиш амалиёти йўлга қўйилди. Жорий ўқув йилида бундай мактаблар сони 354 тага етказилди.

Ўтган йилларда хорижий тилни билиш даражаси сезиларли ўсди. Хусусан, тил билиш сертификатига эга ўқувчилар сони 2024 йилда 37 минг 74 нафарни (август ҳолатига кўра) ташкил этиб, бу кўрсаткич 2021 йилга (10 минг 960 нафар) нисбатан 3,3 карра ошган. Худди шундай сертификатга эга хорижий тил ўқитувчилари сони 30 минг 69 нафарни ташкил этиб, умумий ҳисобда 60 фоизга етди.

Ўтган йили мактабгача ва мактаб таълими тизими билан бевосита боғлиқ 2 та қонун, 4 та фармон, 9 та қарор ва 18 та ҳукумат ҳужжати имзолалиб, ижрога йўналтирилди. Айниқса, “Педагогнинг мақоми тўғрисида”-ги қонун ўқитувчиларга юксак эҳтирманинг мустақкам ҳуқуқий асоси бўлди. Унда педагогларни ўз лавозим мажбуриятидан бошқа ишларга жалб қилиш қатъий тақиқланди.

Мактаблардаги муҳит, аввало, директорларнинг салоҳиятига боғлиқ. Шунинг учун директорларни лавозимга тайинлашнинг янги шаффоф тизими йўлга қўйилди. Худудларда бу ишга масъул директорлар кенгаши фаолият бошлади. Директорларга менежерлик сертификати бериш тизими жорий этилиб, тегишли тартибда ўқитилган 2561 директор ва директорликка номзоднинг 1766 нафари сертификатга эга бўлди.

2024 йилда 4600 та янги боғча ташкил этилиб, қўшимча 170 мингдан ортиқ бола ўрни очилди ҳамда болаларни мактабгача таълимга қамров даражаси 76 фоизга етказилди. Ислохотлар бошланган 2017 йилда бу кўрсаткич атиги 27 фоиз эди. Ўғил-қизларни мактабга тайёрлов гуруҳларига қамраб олиш даражаси 96 фоиздан ортиди.

Ўзбекистон тарихида илк бор халқаро фан олимпиадаларида ўқувчиларимиз 128 та медални қўлга киритди. Голиблар учун биринчи марта катта тантанали тақдирлаш маросими ўтказилиб, ўғил-қизлар 1,4 миллиард, устозлари эса 1,9 миллиард сўм билан рағбатлантирилди. Шунингдек, мамлакатимизда Ал-Хоразмий номидаги ёш математиклар бешлашуви ҳамда Абу Али ибн Сино номидаги халқаро биология олимпиадаси ташкил этилди.

Бундан ташқари, Президентимизнинг тегишли қарори билан Фан олимпиадалари маркази фаолияти йўлга қўйилди. Бу марказда ўқувчиларни фан олимпиадаларига тайёрловчи тренер-ўқитувчиларнинг узлуксиз касбий ривожланиши учун зарур шароит яратилади, уларга янги методикалар ўргатиб борилади. Қобилиятли ҳамда фанларни чуқур ўрганишга қизиқадиған ёшларни аниқлаш ва селекция қилиш, улардаги ихтидорни анада ривожлантириш учун зарур шарт-шароит яратиш марказининг асосий фаолият йўналишларидан бири этиб белгиланди.

Бошланган янги йилда бир қанча вазифалар ижросини ўз вақтида ва сифатли таъминлаш учун жамоамиз билан аниқ режалар тузиб олганимиз. Хусусан, 2025 йилда мактаб директорлари ва ўринбосарларининг иш ҳақи миқдори бошқича-бошқича (KPI асосида) оширилади. Қолаверса, боғча директорларининг ойлик маоши оширилиши ҳам кўзда тутиляпти. Мактабгача ва мактаб таълими тизимидаги бошқарув ходимларининг лавозим маошига узоқ муддат ишлагани учун ҳар ойлик устама қўйилади. Ушбу янгилıklar натижасида соҳага юксак тажрибали бошқарув кадрлари жалб қилинади ҳамда ислохотлар энг кўйи тизимгача сифатли жорий этилишига эришилади.

Баҳорда 250 та мактабда ўтказиладиган PISA — 2025 халқаро тадқиқотида 10 мингдан ортиқ ўқувчи иштирок этади. Иккинчи хорижий тил ўқитиладиган мактаблар сони 420 тага, касб-ҳунар ўргатиладиган мактаблар сони 400 тага етказилади. 4 та худудда янги ихтисослаштирилган мактаб, 9 та худудда Ал-Хоразмий номидаги мактаб фаолияти йўлга қўйилади.

Мактабларда “Иқтидор”, Турон” “Жадидлар нзидан” танловлари бўлиб ўтади. Шунингдек, инклюзив таълимга жалб этилган болалар учун “Сен иқтидорлисан!” республика танлови ўтказилади. “Баркамол авлод” болалар мактабларининг тармок тўғаракларига ўқувчи қамрови 5 фоиздан 26 фоизга оширилиб, уларга камбағал оила фарзандлари жалб қилинади. “Ишил мактабим” ўқувчилар экологик ҳаракати доирасида 2530 та мактабда яшил боғ барпо этилади.

Донишмандлар “Агар бир йил фаровон яшасан истасангиз, бугундан экин. Ўн йиллик тўқинчи тиласангиз, дарахт ўтказинг. Юз йиллик тараққиётни кўзлаётган бўлсангиз, фарзандларингизга таълим-тарбия беринг”, дея уқтирган. Шу маънода, бугун янги Ўзбекистон таълим тизимидаги ишлар юз йиллар давомида самара беришига ишонамиз.

Бошланиши 1-бетда

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни

ЖАСОРАТ МАКТАБЛАРИ

Ҳар биримиз садоқатли бўлишимиз,
ёшларни ҳам шу руҳда камол топтиришимиз зарур

да, ҳар чоракда бир марта ҳарбий қисмларда амалий машғулотлар олиб борилади.

Бундан ташқари, республикадаги ҳар бир туман ва шаҳарда битта умумий ўрта таълим мактаби негизида болаларни кичик ёшдан Ватанга чекис садоқат руҳида, жисмонан соғлом ва маънавий етук инсонлар қилиб тарбиялашга йўналтирилган “Жасорат мактаблари” ташкил этилади. Уларни аъло баҳорларда туғатган “Ватан таянчи” отрядининг аъзоси бўлган бир нафар ўқувчига Мудофаа вазирлиги томонидан белгиланадиган танлаб олиш тартибига мувофиқ олий ҳарбий ва ҳарбийлаштирилган ҳамда юридик таълим муассасаларига ўқишга кириш учун имтиёзли тавсиянома берилади.

— Жасорат мактаблари умумтаълим мактаблари учун ҳарбий-ватанпарварлик йўналишида таянч мактаб этиб белгиланди, — дейди Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги бошқарма бошлиғи ўринбосари Жамилд Набиев. — Уларда математика, ҚҚБТ, тарих, жисмоний тарбия, чет тили, физика фанлари чуқурлаштирилган ҳолда ўқитилади. Ўқиш учун ўқувчилар бешинчи синфдан бошлаб сараланади.

Шунингдек, “Жасорат мактаблари”га бириктирилган ҚҚБТ раҳбарларига таълим ташкилоти ўқитувчисининг базавий тариф ставкаси билан бирга туман (шаҳар) мудофаа ишлари бўлимлари фуқаро ходимлари учун белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш, устима ҳақ, қўшимча тўлов, рағбатлантириш ва моддий ёрдамлар ҳам кўрсатилади.

Улар зиммасига ўқувчиларда халқимизнинг маънавий-маърифий қадриятлари,

маданияти ва урф-одатларига чуқур ҳурматни, ҳалоллик, ватанпарварлик, садоқат, фидоқорлик сингари сифатларни, шунингдек, миллий ғурур туйғулларини шакллантириш вазифаси юклатилди.

Таълим ташкилотларида ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда юрти-миз тарихи ва бой маданияти, буюк аجدодларимиз, энг аввало, соҳибқирон Амир Темурнинг бебаҳо мероси, Ватанимиз озо-длиги, эл-юрт тинчлиги йўлида мардлик ва жасорат кўрсатган ватандошларимизнинг

қаҳрамонлиги асосида халқимизга содиқ, қатъий ҳаётий қарашлар ва фаол фуқаролик позициясига эга ёшларни тарбиялаш-ни йўлга қўйиш асосий йўналишлар этиб белгиланди.

— Шу билан бирга, мактаблардаги чақирувга қадар бошлангич тайёрлаш фани ўқитувчилигига соҳада катта ҳаётий, хиз-мат тажрибасига эга ва айнан мана шу фан йўналишида узоқ йиллар педагогик фаолият юритган устозлар жалб этилади, — дейди Мудофаа вазирлиги “Ватан таянчи” болалар

ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ЁШЛАРНИ ВАТАНПАРВАРЛИК РУҲИДА ТАРБИЯЛАШДА ЮРТИМИЗ ТАРИХИ ВА БОЙ МАДАНИЯТИ, БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗ, ЭНГ АВВАЛО, СОҲИБҚИРОН АМИР ТЕМУРНИНГ БЕБАҲО МЕРОСИ, ВАТАНИМИЗ ОЗОДЛИГИ, ЭЛ-ЮРТ ТИНЧЛИГИ ЙЎЛИДА МАРДЛИК ВА ЖАСОРАТ КЎРСАТГАН ВАТАНДОШЛАРИМИЗНИНГ ҚАҲРАМОНЛИГИ АСОСИДА ХАЛҚИМИЗГА СОДИҚ, ҚАТЪИЙ ҲАЁТИЙ ҚАРАШЛАР ВА ФАОЛ ФУҚАРОЛИК ПОЗИЦИЯСИГА ЭГА ЁШЛАРНИ ТАРБИЯЛАШНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАР ЭТИБ БЕЛГИЛАНДИ.

ва ўсмирлар ҳарбий-ватанпарварлик ҳаракати раҳбари, полковник Баҳром Зулфқоров. — Олий таълим ташкилотлари ҳарбий таълим факультетларининг “Чақирқача ҳарбий таълим” йўналиши битирувчилари, Қуролли Куларнинг резервидаги олий маълумотга эга оддий аскар, сержант, шунингдек, офицерлар таркибига мансуб контракт бўйича ҳарбий хизматчилар орасидан ҳам танлаб олинади.

Уларни рағбатлантириш ва ижтимоий қўллаб-қувватлаш ҳамда хизматига масъулиятини ошириш мақсадида Президенти-мизнинг 2020 йил 6 ноябрдаги фар-

монида белгиланган тартибда базавий ҳисоблаш миқдорининг 50 баравари миқдор-ида бир марталик бошлангич ёрдам пули ва уй-жойларни ижарага олганини ҳисоблаш миқдорининг 2 баравари миқдориди ҳар ойлик пулли компенсация тўланади.

Бу йўналишида кадрлар тайёрлаш масаласи Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги зиммасига ҳам алоҳида масъулият юклайди. Айни мақсадда 2026-2027 ўқув йилидан бошлаб Тошкент давлат педагогика университети, Фарғона давлат университети ва Бухоро давлат педагогика институтининг “Чақирқача ҳарбий таълим” йўналишига қўшимча қабул қаватлари ажратилади.

Қарорга биноан, мактаблардаги чақирқача қадар бошлангич тайёргарлик фани ўқитувчиси штати Мудофаа вазирлигига ўтказилиб, ҚҚБТ раҳбари лавозимини жорий этилади. Мудофаа вазирлиги марказий аппарати таркибиди Чақирувга қадар бошлангич тайёргарлик ва ёшлар билан ишлаш департаменти, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигига эса Ватанпарварлик ва чақирувга қадар бошлангич тайёргарликни мувофиқлаштириш бўлимлари фаоли-яти йўлга қўйилади.

Ёшларни ватанпарварлик, фидоий-лик, инсонпарварлик каби ғоялар асосида тарбияловчи бадиий асарлар барча фойдаланувчилар учун қўлай бўлган онлайн плат-формаларга жойлаштирилади. Ҳар ойда икки маротаба ўқувчи ва талабалар учун маънавий ибрат тимсоли бўлиб хизмат қиладиган тарихий ва замонавий қаҳра-монлар образлари, мамлакатимиз тари-хи акс эттирилган асарларни намоёнш қилиш ҳамда ижодий-маърифий кеча-лар ва амалий машғулотлар ўтказиш йўл-га қўйилади.

Бир сўз билан айтганда, мамлакатимиз янги тараққиёт даврига қадам қўйган бу-гунги кунда халқимиз, айнакса, фарзанд-ларимиз онгига юртга дахлдорлик, Ватанга садоқат, ватанпарварлик туйғулларини чуқур сингдириш, бир ёқадан бош чиқариб, ҳам-жихатлик, ягона мақсад ва маслак йўлида хизмат қилиш барчамизнинг муқаддас бур-чимиздир.

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Анжуманда 200 дан ортиқ халқаро, минтақавий, хорижий ва миллий ташкилот вакиллари, мустақил экспертлар офлайн ҳамда онлайн форматда иштирок этди. Форум якунида “Иқлим ўзгаришлари шароитида инсон ҳуқуқларини глобал ҳимоя қилиш:

Бошланиши 1-бетда

Ўзбекистон 2030 йилгача иссиқхона гази чиқарилишини 35 фоиз камайтиришни, қайта тикланувчи энергия манбаларини жорий этиш, шунингдек, қайта тикланадиган энергия улушини камида 25 фоиз етказишни режалаштирган. Давлатимиз глобал чўлланишга қарши таъсирчан ислохотлар йўлидан борар экан, мавжуд муаммоларни босқичма-босқич ҳал этиш чораларини белгилаб қўйган. 2017 йилда Орол денгизининг қуриган тубида ўрмон плантацияси барпо этиш кампанияси бошланган бўлса, минглаб кўнгили юртдошларимиз меҳнати туфайли 1,7 миллион гектардан ортиқ ҳудудда “яшил қалқон” ҳосил қилинди. Бу саъй-ҳаракатлар ҳозир ҳам давом эттириляпти.

Хайрли ташаббуснинг “қўл-қанотлари”

Қоровулбозор — Бухоро вилоятининг олис туманларидан. Сахро бағрида жойлашган бу заминни ёши улуглар “чўлқу-варлар тумани” дейди. Турли миллат вакиллари аҳил-иноқ умргузаронлик қилаётган туманда кўплаб сановат қорхоналари, жумладан, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи фаолият юритиб келмоқда.

Яшилликка қалби ошфута тadbиркор Афзал Қўшаев болагидан ниҳол экишга қизиқади. Дастлаб томорқасини гулистонга айлантирган бу инсон кўп ўтмай, каттароқ кўламда ишлар қилишни истади. Бундан йигирма йил аввал шу жойларга келиб, чўл ҳудудидан ер олди. Сабр билан меҳнат қилиб, обод этди. Бугун у барпо этган боққа қадам қўяр экансиз, ерга тангадек офтоб тушмаслигидан ҳайратланасиз. Бир пайтлар шу бог ўрнида қумликлар бўлганига ишонгингиз келмайди. Қаҳрамонимиз барчасига ихлос ва чинакам меҳнат орқали эришган.

Бу ерда қирқ турдан ортиқ дарахт ниҳолларидан ташкари ўн турдаги

шифобахш ўсимлик ва гиёҳларни учратасиз. Аввалига тadbиркор топинамбур, розмарин, лаванда, наъматак каби ўсимликларни шунчаки синов тарикасида эканида улардан даромад олиш хаёлига ҳам келмаган эди. Кўкка бўй чўзган дарахтлар 1 миллион тупга етгач, бог ҳудудини сайёҳлик масканига айлантириш гоёси пайдо бўлди. Ҳар йили “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси учун шу ердан 500 минг тупдан ортиқ меваги ва манзарали дарахт ниҳолини етиштириб беради.

Афзал Қўшаев шу билан кифояланиб қолгани йўқ. У қум барханларига туташ бошқа жойда — Шофиркон туманидаги “Навбахор” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида ҳам тажрибасини қўлади. Ўзи туғилиб ўсган жойлар эмаси, бу ерининг пасту баландини, иссиқ-совуғини яхши билади.

Мана етти йилдирки, хўши ният билан кетмон урилган ер эпаккага келиб, обод масканга айланган. Бу ерда етиштирилаётган меваги ва манзарали ниҳоллар нафақат Бухорода, балки бошқа вилоятларда ҳам харидорғир. Ҳар йили 50-60 минг тупгача

ниҳол сотилаётгани даромад салмоқли эканидан дарак. Ўтган йили декабрда бу ерда ривожланиётган ниҳоллар 200 минг тупдан ортиқни ташкил этди. Уларнинг парвариши билан йигирмадан зиёд ишчи банд.

Ниҳоллар олингач, ўрнига меваги дарахтлар данаги экиб чиқилпти ва униб-ўсиши учун зарур чоралар қўриляпти. Ўшбу хайрли ташаббус туманининг Мингчинор, Хўжа Ориф, Навбахор маҳаллаларида яшовчи аҳоли орасида кундан кун оммалашмоқда. Одамлар бу иши билан лойиҳага “қўл-қанот” бўлиш орқали яхшигина даромад топтомоқда.

Ниҳоллар заҳираси ҳам алоҳида масала

2024 йилда умуммиллий лойиҳа доирасида мамлакат бўйича 80 миллион туп, вилоят бўйича эса 6 миллион тупдан зиёд дарахт ниҳоли ўтказиш режа қилинганди. Кўпнинг сай-ҳаракати ва уюшқоқлиги сабабли бу кўрсаткич ортиги билан адо этилди. Ниҳол ўтказиш тadbирларида ви-

лоят шароитига мос — чидамли, бошқаларига нисбатан кўпроқ кислород чиқарувчи, чанг ва шамолдан тўсувчи ҳамда серсоя дарахт ниҳолларига эътибор қаратилди. Жумладан, Когон туманида 480 дан ортиқ фермер хўжалиги бор. Хўжаликлар аъзолари дала бўйига декабрда 1 миллиондан кўпроқ ниҳол қадади.

Фермер Ўткир Файзиев 2023 йилда 1 гектар майдонда тут уруғидан кўчат етиштиришни йўлга қўйган эди. Бир йил ўтиб, ниҳоллар сони 3 миллиондан ошиб кетди. Фермер қаерда бўш жой бўлса, ўша ерга ниҳол қадади. Бугун у меҳнати ҳосилдан баҳраманд бўлиб турибди. Айтишича, тут ниҳолларининг ўзидан 3 миллиард сўмдан ортиқ даромад олса бўларкан.

Бухорода меваги ва манзарали ниҳоллар заҳирасини яратишда елкадош бўлаётган фермерлар ва аҳоли вакиллари сафи кенгайиб бораётгани қувонарли.

Бундай майдонлар кенгаймоқда

М-37 “Самарқанд — Бухоро — Туркманбоши” халқаро йўлининг Жондор ва Қорақўл туманларидан ўтувчи қисмида ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш ишлари бажарилди. Йўлнинг икки ёқаси (жами 50 гектар)да тут, арча, гуҷум ва саксувул сингари дарахт ҳамда бутта кўчатлари қадалиб, “яшил белбоғ” яратилди.

Бухоро туманидаги “Боғидашт” маҳалла фуқаролар йиғини ва Бухоро шахрига ёндош ҳудудда “Янги Ўзбекистон” боғи барпо этилгани ҳам муҳим воқеалардан бўлди. Фойдаланилмай келинаётган бу ерни илгари шаҳардан тунука тўсиқлар ажратиб турарди. Энди 35 гектар ерга акация, япон сакуриси, чинни гуҷум, арча, садақайрағоч, каштан,

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

каталпа каби манзарали дарахт ниҳоллари ўтказилиб, бу жой обод масканга айлантирилди.

Йўлсозлар ҳам бу жараёндан четда қолгани йўқ. Кузги мавсумда вилоятнинг шаҳар ва туманларидаги йўл ёқасида 500 мингга яқин гуҷум, тут, терак, ўрик, гилос сингари меваги ва манзарали ниҳоллар ўтказилди. Таркибида йигирмага яқин йўл қорхонаси бўлган Бухоро вилоят автомобиль йўллар бошқармаси ишчи-хизматчилари А-380 “Ўзур — Бухоро — Нукус — Бейнеу” автомобиль йўли (Қоровулбозор туманидан ўтувчи қисми) ёқасида декабрда 50 мингга яқин дарахт ниҳоли ва бутта кўчати ўтказди. Энди бу ниҳоллар униб-ўсиши учун зарур чоралар қўрилмақда. Айниқса, чўл ҳудудидаги ниҳоллар томчилатиб суғориш йўли билан парвариш қилинмоқда.

Лойиҳа доирасидаги тadbирлар туфайли Бухоро вилоятида ҳам яшил майдонлар кенгайиб борапти. Энг муҳими, иқлимбоп ниҳолларни танлашга эътибор қаратилаётгани меҳнат самарасини кафолатлайди. Бу ҳаво ифлосланишининг олдини олиш билан бирга экологик барқарорликни таъминлаш, айниқса, сўнгги пайтларда тез-тез кузатилаётган туз ва чанг бўронининг олдини олишга хизмат қилади.

“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида бажарилган ишларни биргина мақолада ифода этиш имконсиз. Лўнда айтганда, шаҳар ва туманларда, қорхона, ташкилот, муассаса, маҳаллаларда шундай йўналишда айтишга аргизулук ишлар бажарилди. Асосийси, бу жараёнда барча аҳил ва виждон амри билан иштирок этди. Кун келиб бу ишлар мамлакат ва жамият ривожига ҳисса қўшишига, халқимизнинг узоқ умр қўришини таъминловчи омил бўлишига ишонамиз.

Ҳамзабек ТУРДИЕВ,
журналист

Орамиздаги одамлар

Нуробод туманининг бир томони Кизилқум чўли билан, бир томони Муборақ чўли ва бошқа томони Қарноб чўли билан туташ ҳудуд. Ёзи жазирамаю киши изғирин, муттасил шамол эсиб турадиган бу манзилда бирор гиёҳ ундириш жуда маҳол юмуш.

Ана шундай шароитда ўз ташаббуси билан яшил ҳудуд яратаётган чорвадор ҳақида эшитиб, у ҳақда мақола тайёрлаш мақсадида ўша ерга боришга қарор қилдик. Эътиборимизни тортган жиҳати, чорвадор йигит ўз кучи билан қарийб беш юз гектар майдонга саксувул экибди. Ҳозир ҳам шу ишларни давом эттираётган экан.

Тан олиш керак, баъзан эрта кўклам ҳовлимизга иккита чўп суқиб қўйишга ҳафсала бўлмай, кейинги йилга қолдирамыз. У бўлса...

Сафаримиз кузнинг сўнгги кунларига тўғри келди. Майин ёмғир ёғиб турар, махсус машинamız эски бўлса-да, лойли ўнқир-чўнқир йўллардан, қир ёнбағирларидан илдам кетиб борарди. Баъзан текис, баъзан нотекис йўллар, сув йиғилаётган сойликлардан кечиб ўтардик. Йўлнинг эса охири кўринмай демасди.

Тошли сой йўлларидан, кўлмаклардан чайқалиб-чайқалиб кетаётган машинадан хавотирланиб, “Бирор жойда ботиб қолмайликми, қайтишимизгача сел тоққини келиб қолмасмикан?” деб сўрайман хавотирли оҳангда ҳайдовчидан.

“Сел келиб қолса, бир кун қоларсиз меҳмон бўлиб, чўпон отарлари кен”, дейди ҳазиломуз табассум билан ҳайдовчи. Шу тоб кўз олдимдан чўлнинг ўртасидаги чорвадорлар бошанасида, атрофда бўри, шоқоллар изғиб юрадиган ғарибона қўналғада тонг оттириш келди...

Ҳаёлимда Жек Лондоннинг “Бир кунлик қўналға” асари воқеалари гавдаланди. Тўғри, бу ерларда тун Юкон дарёси бўйидагидек изғиринли, у қадар дахшатли бўлмаса-да, барибир чўл шароити... У ерда бир кеча минг кечадек туюлиши аниқ. Ҳаёлча кетаётган эдик, сал нарироқда саксувулларни паналаб кетаётган бир нараса кўринди. “Ана тулки”, деди ҳамроҳим ўша томонни кўрсатиб. Йўлимизда унганча юморноқсизгунча эчкимарлардан бошқа жонивор кўринмаётган эди.

“Бу атрофда бўрилар бўлмайдики? Чўпонларда милтиқ борми, бўрилардан қандай ҳимояланади?” сўрайман ҳайдовчи акадан.

Чўлдаги “яшил орол”

“Бу жойларда тулки, шоқоллар кўп, бўри фақат қалин қор ёққан пайтлари бўлиши мумкин. Қайтишимизда кечга қолсак, балки шоқолларни ҳам кўрсатарман”, деди ҳамроҳим жимлайиб ва бу гап менга қандай таъсир қилишини зимдан кузатиб.

“Чўл маликаси”

Биз йўлда давом этардик, машина ойнасигача сачраётган лойга бепарво ҳамроҳим машинани хотиржам бошқарар, мени ўша олис ҳудудга олиб боришни, чўпонларнинг чин ҳаёти билан таништиришга астойдил киришган эди. Қирларда кузги иссиқдан қайта ниш урган шувоқлар, дўмпайган саксувуллар ва яна қанақадир ўсимликлар учарди. Шунда баланд қирлар устидан бир текис шугдор изи ва унда кўклаган саксувулларга кўзимиз тушди.

“Чўл маликаси” дея таърифланадиган саксувул — чўлнинг нажот дарахти. Қурғоқчиликка мослашган бу наботот намунаси бийдай саҳрода биохилма-хилликни сақлаб-таъминлаб беради. Гарчи баланд ўсмас-да, тарвақайлаб кетадиган шох-шаббалари чўл ўсимликлари ривожланишида, жониворларнинг чанг-тўзондан ҳимояланишида паноҳ вазифасини ўтайди.

Республикаимизнинг ярмидан кўпроғи чўллардан иборат. Ўшбу чўл ва яйловларнинг эса 40 фоизиди турли даражадаги яйловлар деградацияси юзага келган ва уларнинг ўртача ҳосилдорлиги 20-30 фоиз камаймоқда. Чўлдаги табиий яйловларни тубдан яхшилашнинг асосий воситаларидан бири эса табиий ёввойи

ҳолда ўсадиган саксувулдир. У чўлнинг асосий дарахти, шу билан бирга, чўл ҳудудларда қум бўронларини тўхтатувчи энг афзал ўсимликлардан бири бўлиб, чўл ва ярим чўл ҳудудларининг экологик ҳамда мелiorатив ҳолатини яхшилади. Яратилган саксувулзорлар яқин атрофдаги яйлов ҳудудларнинг микроклиминини яхшилади, махсулдорлигини оширадиган ва чорва молларини кучли шамол, чанг, киши қор бўронларидан ҳимоя қилиш билан бирга қорақўл қўйлари ва туяларнинг озуқа манбаи ҳисобланади. Қаҳрамонимиз ҳам мана шуларни мақсад қилиб, чўлда “яшил қалқон” бунёд этаётган бўлса, не ажаб.

Маълумотларга кўра, 7 ёшли саксувулзорда шамол тезлиги бутунлай тўхтайдди. Бир туп саксувул ўсимлиги тўрт тонна кўчучки кумни тўхтата олади. 1 гектар саксувулзор йил давомида 1 минг 135 кило карбонат ангидрид газини ютиб, 835 кило кислород ажратади. Бу эса ҳаво таркибини яхшилади, атроф-муҳит ифлосланишига чек қўйлади.

Ёмғир ёғса, чўпон уйқусида ҳам кулади

Йўлда кетарканмиз, ора-чорада қўй-қўзилар қўрина бошлади. Хайрон қоларлиси, улар ҳеч бир қаровчисиз эмин-эркин ўтлаб юрарди. Ниҳоят, яна бир тепалик ошганимиздан сўнг чўпонга кўзимиз тушди. У бизга отарлар манзилини кўрсатди.

Сал нарироқда йўқлаб келаётганимиз — чорвадор Ғулом Алматов бизни қарши олди ва яқин келиб, “Хуш келибсизлар,

қадамларингиз хайрли экан, барака келтирдирингиз”, дея сўраша бошлади.

“Ўзимиз билан ёмғир олиб келдик, бу киши меҳмон”, деб таништирди ҳайдовчи акамиз. Улар ёмғир ҳақида қандайдир тўлқинланиб гапиргани эътиборимни тортди. Яйловларни яёв кезарканмиз, чорвадор акамиз камтарона сўз бошлади.

— Чўпонларни йўқлаш учун энг ажойиб вақт — ёмғир ёғаётган пайт. Биз чорвадорларда “Ёмғир ёғса, чўпон уйқусида ҳам қулиб ухлайди”, деган гап бор. Ишонсангиз, ниҳоҳларимиз доим кўкка қадалган. Осмондан барака ёғса, тушлар кўклайди. Чорва тўқ бўлади. Риқимиз шу об-ҳавога, инижик табиатга боғлиқ. Шунинг учун чўпонникига ёмғир пайти борган инсон энг азиз меҳмон ҳисобланади, — дейди мезбон.

Президентимиз ташаббуси бизга мадад бўлди

Йўлда биз кўрган саксувуллардан қилинган “яшил қалқон”га ёндош ҳудудларда иккита трактор ишлаётган, беш-олти чоғли киши эса унинг ортидан ерга уруғ сочар, иш жуда қизгин кетаётган экан.

— Хитойлик бир инсон ёлғиз ўзи чўлни обод қилганини кўрдим. Нега биз ундайла олмаймиз, деб ака-укалар ҳаракатга тушдик. Президентимизнинг яшил макон яратиш бўйича ташаббуслари бизга мадад бўлди. Ўзимиз униб-ўсган шу чўлни обод қилишни, яшил белбоғ яратишни мақсад қилдик. 500 гектар ерга ўрмон хўжалиқларидан саксувул уруғи

олиб келиб, аввал тракторда ерни ҳайдаб, кўпчилик ҳаракат қилиб, бир ой давомида экиб бўлдик. Ниятимиз холис экан, баҳор серёгин келди. 90 фоиз уруғ кўкарди, ҳозир саксувул орасига каврак экяпмиз, — дейди Ғулом ака.

“Чорва ортидан бир неча ҳафталаб пиёда юрганмиз”

Отарлар атрофида ем-хашак ғарамлари худди Миср пирамидалари шаклида баланд қилиб тахлаб қўйилган экан.

— Чорва қишлоғига ҳозирлик кўриб қўйдик. Хашак, емишдан кўнгли тўқ, — дейди чўпон. — Қўйларни қунига икки марта ўтлатишга ҳайдаймиз. Кундуз бир, кечаси бир.

Машинадан тушганимдан буён ёмғирдан жунжикиб пана излаганимга хижолат тортдим. Ахир чўпонлар бир кетишда шу ҳавода беш-олти соатлаб кетар экан-да.

— 2022 йил баҳори қуруқ келиб, қўйларни Зомин томонга ҳайдаб қайтдик. Пиёда йўл юриб, 20 кун деганда отарларимизга етиб келганмиз. Совуқ, жазирама деган нарсалар биз, чўпонлар учун иккиламчи. Чорва бир кун жойида туриб қолса, таъсири сезилади, — дейди чорвадор. — Ўн уч ёшимда отамдан чўпон тағини олганман. Шунда бу касбни ўзимга тақдир қилганман. Ота-боболаримиз шу касбдан кун кечирган. Биз, ака-укалар ҳам чўпонликдан оила боқапмиз.

Отарларни кўздан кечирарканмиз, чорва тўқ, қорақўл қўйлари териси жудаям бежирим эди.

— Чорва наслини яхшилаб туриш учун қўшни вилоятлардан зотли қўйлар олиб келиб турамиз. Улар биздан олиб кетади. Бир пайтлар қорақўл тери олишда турли усуллардан фойдаланилган, ўшанда сони кўпу сифати пасайиб кетган. Шу сабаб насл масаласида янгиланишлар қилиб туришимиз тақозо этилади, — дейди Ғулом ака. — Кўзичоқларнинг 90 фоизини ўстиришга қолдирамиз.

Теварак-атрофни, чорвани кўздан кечириб, чўпон уйи ёнига келдик. Уй атрофидаги катта-катта бўрибосарлар бизга ётсираб қараб, сал безовталанди-ю, салдан кейин кўнжидими, индамай қолди.

Чўпоннинг уйи мен тасаввур этгандек ғарибона эмас экан. Ҳартугул эганд “Kobalt” автомобили турибди.

Сухбат асносида чўпон акамиз қўналғасига бир пиёла чойга таклиф этса-да, ҳушбўй, нордон чой эътиборимни тортди. Бу саксувул баргларида дамланган чой бўлиб, чўпонлар доим шунақасидан ичар экан. Бундай чой қон босимини пасайтириб, одамга роҳат бағишларкан. Ўзининг хушбўй ҳиди билан саксувул барглари зарarli ҳашаротларни ҳайдаш хусусиятига ҳам эга.

Сухбат анча давом этди, отарларни айландик, қош қорая бошлагач, мезбон бизга бир кеча меҳмон бўлишни таклиф этса-да, қайтишга чоғландик. Бахтимизга ёмғир шашти сал пасайган эди. Фақат ортга қайтадиган йўлимиз хавфсиз бўлсан-да. Йўқса...

Тавakkал қилиб йўлга чиқдик. Келишимизда сал гашимизни келтирган ёмғир қайтар чоғи ўзгача туюлди. Машина ойнасига урилаётган барака томчилари чўлдаги беҳисоб ҳайвонот ва наботот оламига ҳаёт бахш этиши қалбимизга чексиз таскин бағишларди.

Шухрат НОРМУРОДОВ,
журналист

ШАФФОФ ТАНЛОВЛАР, очиқ ижод майдони эртамиз эгаларига қанот бағишлайди

Санъатнинг турли йўналиши бўйича шаффоф тизим асосида саралаб олинган кўплаб истеъодчилар Хивада “Лазги”, Жиззахда мақом, Самарқанда “Шарқ тараоналари” фестивалларида Ўзбекистонлик ёшларнинг умидли вакили сифатида иштирок этди. Бўзатов фестивали иштирокчилари сони эса бу йил қарийб 250 мингга етди. Шунинг ўзиде айни фестивалнинг ёшлар ҳаётида ижобий ўзгариш ясаётган майдонга айланганидан далolat.

Бу майдонда бахшичилик, анъанавий ижрочилик, опера, эстрада хонандалиги йўналишлари бўйича 158 йигит-қиз ғолиблик учун қизгин курашди. Мазкур танловнинг икки қарра ғолиби, 15 ёшли Севинч Жовлиева “Шуҳрат” медали берилиши ҳам ёшларга алоҳида эътиборнинг бир қўрнишидир. Бундан беҳад руҳланган Севинч миллий макомимизни дунёга таништириш дилига тугди. Сўзининг исботи ўларoқ италян, турк, ҳинд тендошларига миллий маком қўшиқларимизни ўргатди.

Мукаррама Турғунбоева номидаги ёш раққос ва раққосалар танлови, Турғун Алиматов хотирасига бағишланган ёш созандалар, Маъмуржон Узоқов ва Жўрахон Султонов номидаги республика кўрик-танловларида ҳам кўплаб ёшларнинг бу буюк санъаткорларга муносиб издош эканини кўрдик. Ёш қизикчилар ва аскиячилар ўртасида Марғилолда ўтган “Хуш кайфият” кўрик-танлови эса ўзбек аския санъатининг бардавом эканига умид бағишлади.

“Мақом йўналишида ижро этилган асарлар” танловида сурхондарёлик Нодир Ваҳобов маҳорат борасида катта авлод вакилларида кам эмаслигини исботлаганида устоз санъаткорларнинг сал аввал айтган қуйидаги фикри ҳаёдан ўтди: “Мамлакатимизда мақомга эътибор самарасини Жиззахда янада ажол кўрдик. Қар бир ижрочининг чиқиши ўзига хос. Қай бирини танлаб олиш устида узоқ ўйланяпмиз. Ёнг муҳими, улар макомни бутун ўрганиб келгани билан бизни хурсанд қилапти. Ҳаммаси Гран-при оламан деган катта мақсад билан тайёрланган. Қолаверса, ижронинг ўзи эмас, дарди, қочирими, ноласи ҳам жойида. Қисқа муддатда ёшларнинг макомни шу даражада ўрганигани қувонарли. Танбур, ғижжақлар ижроси ҳам бир-биридан гўзал. Бугун буларни кўллаб-қувватласак, келажакда юртимизни дунёга таништиришга ишончимиз комил”.

“Ўзбекистон — 2030” стратегияси Ёшлар ва бизнесни кўллаб-қувватлаш

йилида амалга оширишга оид давлат дастурида ижодкор ёшларни саралаш, улар учун ижодий майдон яратиш, янги истеъодларни кашф этиш вазифаси қўйилган. Шу маънода, Маданият вазирлиги томонидан “Ижодкор ёшларни кўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарор лойиҳаси ишлаб чиқилди. Лойиҳа ижодкор ёшларни излаб топиш йўлида янги тизим яратиш масаласини олға сургани билан аҳамиятли. Хўш, бу қандай тизим, қайси жиҳатлари билан янгилик сифатида қабул қилинади?

Асл иқтидор эгаларининг олий маълумот олишига ёрдам берилади

Вазирликнинг ижодкор ёшлар бўлими бошлиғи Фаррух Юнусов ушбу қарор лойиҳаси ҳақида маълумот берди. Унга кўра, лойиҳада ёшларнинг маданият ва санъат соҳасига қизиқишини янада ошириш, ижодкор йигит-қизларни танлаш ва саралаш жараёнига рақамли технологиялар, сунъий интеллект, замонавий инновация ва интеграция усуллари жорий этилади. Шунингдек, иқтидорли ёшларни халқаро миқёсда таништириш, уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш кўзда тутилган.

Қолаверса, соҳага оид танлов ва фестиваллар самараси ҳамда натижадорлиги оширилади. Ўзтиборли жиҳати, энди ижодий технологияларни ташкил этилиши кўзда тутилган. Саралаш ишлари фақат соҳадаги эмас, умумтаълим мактабларида ҳам ижодкор ёшлардан бошланади. Тўғри, аввал ҳам саралаш танловлари бўлган, лекин анъанавий услубда. Энди бундай ишлар телелойиҳалар билан амалга ошириляпти. Умумий ўрта, ўрта махсус, олий таълимда маданият ва санъатга қизиқувчи ёшлардан иборат “Ижодкор ёшлар клуби” тузилади. Нафақат соғлом, балки имконият тчекланган ёшларни ҳам маданият ва санъатга жалб қилиб, муносиб имконият яратиш учун маданият марказларида инклюзив ўқиш йўлга қўйилади. Маданият марказига бораётган, мактабда ўқийтган иқтидорли, истеъодли ёшларни олий

УШБУ МАҚОЛНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ
ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

таълимга жалб қилиш мақсадида уларнинг ижодий балига қўшимча балл бериш бўйича таклиф берилгани ҳам эзгу қадамлардан. Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги билан келишилганда бу таклиф талантли ёшларнинг олий маълумот олишига хизмат қилади. Маданиятшунослик йўналиши бўйича илмий изланиш қилаётганлар энди хорижга юборилиб, малакаси оширилади, тажриба алмашади. Умуман олганда, соҳада касбга меҳри банд, фидойи ёшларни тарбиялаш мутасаддиларни мана шундай янги-янги лойиҳаларга ундаяпти.

Саралар шунчаки сараланмади

Давлат дастурига асосан, январь-февраль ойларида “Янги Ўзбекистон истеъодлари” республика танлови ташкил этилди. Бу йил ўтказилган барча танловлар қизгин кечди. Ғолибларни кашф қилиш осон бўлмади. Буни саралаш ишлари худудларнинг ўзига ташлаб қўйилмагани, Маданият вазирлиги масъуллари ҳар бир танловни назорат қилганидан ҳам билиш мумкин. Бу гал, таъбир

жоиз бўлса, кўчада ижод қилаётган талантли ёшлар ҳам профессионаллар билан бир саҳнага олиб чиқилди. — Масалан, фарғоналик ижодкор ёшларни вазири ўринбосарининг ўзи адолатли тарзда саралади. Агар таниш-билишчилик ва бошқа ҳолатлар бўлганида, аввало, мен бир четда қолиб кетган бўлардим. Чунки отам оддий деҳқон, онам уй бекаси, — дейди созандалик йўналишида ижод қилаётган фарғоналик Улугбек Қошимов. — Республика босқинчида ҳам ғолиб бўлдим. Мени пойтахтга чақириб, Ўзбекистон халқ артисти Тоир Қўзиевга “Шу йигитни тарбиялайсиз, куй ўргатасиз”, дейишди. Ҳозир устозим билан бирга ишляпмиз. Биринчи марта Наврўз байрамидида катта саҳнага чиқдик. Қозғистонда беш давлат Президентлари ҳузирида бешта мусиқани Ўзбекистон номидан чагланимдаги ҳажжонни ўзингиз тасаввур қилверинг. Икки марта Жанубий Кореяда миллий маданиятимизни намойиш қилиб келдик. Туркиядаги фестивалда 1-ўринни эгалладим. Буларнинг ҳаммаси шаффоф танлов, чинакам ижодкор ёшларни қўллаш туфайли бўлди. Бундай ёшларни саралаш давом этапти. Бунга жиддий киришилгани

яна кўплаб иқтидорли созандалар меҳнатини юзага чиқаришига ишонаман.

“Янги Ўзбекистон истеъодлари” танловининг худудий саралаш босқинларида 1500 дан ортиқ ижодкор қатнашди. Шулардан 170 нафари танловнинг якуний саралаш босқинида иштирок этди. Бугун саралаб олинган 100 дан зиёд ёш алоҳида режа асосида “Маданият ва маърифат” телеканали орқали “Маҳорат” кўрсатувига устоз санъаткорлар билан иштирок этмоқда. Шунингдек, Наврўз умумхалқ байрами томошалари, “Бойсун баҳори” халқаро фольклор фестивали, Б.Зокиров номидаги замонавий эстрада қўшиқчилари танлови ва бошқа маданий тадбирларда ёш ижодкорлар иштироки таъминланади.

Санъатимизнинг бўлғуси вакиллари устоз-шогирд анаъалари асосида тарбия топаётир. Бинобарин, Қорақалпоғистоннинг олис Мўйноғида юрган ижодкор йигит Абдухашим Исмоилов билан бирга гижжақ қилаётганлар ҳайратда. Тақрибли устоз гижжақчи ёшлар билан астойдил ишляпти. Ўзбекистон халқ артистлари Мансур Тошматов, Тоир Қўзиев, Нормурод Султонов, Рушана Султонова, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Лола Элтоева ҳам ўз йўналишида муносиб шогирдларни қабул қилиб олди. Элмурод Исмолов доирачиларга, Матлуба Дадабоева анъанавий хонандалик йўналишига қизиққан ёшларга билим улашляпти. Хонандалик йўналишига қатнаётганларга Азим Муллахонов, Абдулла Шомағрупов каби устозлар маҳорат дарслари ўтляпти. Йилёс Арабов, Моҳичева Шомуродова каби тажрибали санъаткорлар Юнус Ражабий номидаги миллий мусика санъати институтида ёшларда муайян кўникма шакллантиряпти. Сухандон ёшлар эса бошловчи Жамшид Умрзоқовдан равон нутқ сирларини ўрганапти. Турли худуддан келган истеъодчиларнинг барча харажатларини вазирлик қопляпти.

“Ишончингизни, албатта, оқлаймиз!”

— Бугун ёшлар олдида ҳеч қандай тўсиқ йўқ. Қайси йўналишни маҳкам тутиб, ўша йўлдан олға борса, марра уники. Жиззахдаги мақом фестивалида бутун бошли “Хамса”ни

намоиш этдик. Мақом санъати маркази театр актёрлари билан ҳамкорликда ижро этди. Шунинг ҳам ёш драматургимиз ёзиб, режиссёрга тақдим этган. Бундай ёшлар драматургияга меҳр қўйиб, театрда ёши улуглар билан ҳамкорликда ишласа, бундан кўрқмаслиги керак. Ваҳоланки, аксариятнинг журъати етмайди. Уларнинг мақсади аслида ўзига керакли ёшларни очиб бўлмоғи лозим, — деди Фаррух Юнусов.

Президентимизнинг 2024 йил 22 ноябрдаги “Театрларнинг жамият маданий ҳаётидаги аҳамиятини ошириш ва улар фаолиятини янада кўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори режиссура, драматургия йўлида бораётган ёшларга катта умид бағишлади. Чунки у билан таъсис этилган мукофотлар муносиб соҳибларини топадиган бўлди.

— 2023 йилда “Энг яхши театр актёри” миллий мукофотида муносиб бўлибди. Давлатимиз ташаббуси билан Қирғизистоннинг Ўш шаҳридаги Бобур номидаги Ўзбек драма театри реставрация қилинди. У “Заҳриддин Мухаммад Бобур” спектакли билан очилди. Бобурдек буюк саркарда ролини ижро этиш менга насиб этди, — дейди Наманган вилояти мусикали драма театри актёри, “Янги Ўзбекистон юлдузлари” миллий мукофоти совриндори Абдор Муҳиддинов. — Бу меҳнатимни икки давлат раҳбарлари юксак баҳолаганидан бениҳоя қувондим. “Маданият ва санъат фидокори” кўрак нишонин билан тақдирландим. Бу фидокорликни мунгазам намоён этишга бир туртки, масъулятидир.

Тизимдаги 5 та олийгоҳ — соҳага кадрлар тайёрлашнинг энг муҳим бўғини. Энди бу олийгоҳларни тамомлаганлар умумтаълим мактабларида ишлаши мумкин бўлди. Улар ўқувчилар орасидан санъатга мойиллиги борларни олдиндан илгаб олади. Истеъодини ривожлантиришга ёрдам беради. Шунинг ўзиде жуда кўплаб истеъод эгасининг йўлини топиб, ҳаётда ўз ўрнига эга бўлишида катта аҳамиятга эга.

Давлатимиз раҳбарининг қарорига асосан, “Овоз”, “Артист” каби қарийб 8 та танлов хусусий секторга берилади. Бу ҳам кўплаб талантли ёшларни кашф қилишида эркин ижодий майдон бўлиб хизмат қилапти.

Миллий эстрадамиз асосчиси Ботир Зокиров ҳайкалининг очилиш маросимида эстрадаларнинг умидли вакили Севара Туланова санъаткор репертуаридадан жонли қўшиқ қўйлаб, Президентимиз эътиборини тортган эди.

Ушанда Севара давлатимиз раҳбарига “Мактабда ўқиб юрган пайтларим Ботир Зокиров қўшиқларини тинглаб, катта бўлсам, қўшиқчи бўламан, дердим. Ботир Зокиров номидаги кўрик-танловда 1-ўринни эгалладим. Келишингизни эшитиб, кечаси Бўзатовдан учиб келдим. Фестивалдаги таассуротимни айтсам, юртимизда жуда кўп талантли ёшлар бор экан. Шу соҳанинг ичиде бўлсам ҳам уларни кўриб қолмай қолдим. Миллий эстрадамизга асос солган Ботир Зокиров издошлари бўламиз деб би — ёшлар ишончингизни оқлаш учун ҳамisha изланишамиз. Ҳали дунё саҳналарини забт этамиз. Ишончингизни, албатта, оқлаймиз”, деган эди. Утган йили “Ёшлар кўни”да унга “Келажак бунёдкори” медали берилиб. Бу эътифод ҳам кўплаб ёшларда умид уйғотди. Зеро, бугун ялт этган истеъод ўз ҳолига ташлаб қўйлаётганини йўқ.

Бугунги ёндашувлар, янги ҳа ҳарашлар минглаб йигит-қизларда нурли келажакка ишонч уйғотди. Шу маънода, 2024 йил ўз номини оқлади. Минглаб тақдирларга ижобий таъсир кўрсатган муваффақиятли йил сифатида қадрли бўлиб қолади.

Муножат МЎМИНОВА,
“Янги Ўзбекистон” муҳбири

Мулоҳаза

Ҳозир маънавиятнинг, маърифатнинг ҳар ерда тарғиб қилиш лозим бўлган давр. Акс ҳолда унинг ўрнига иллатлар ин қуриб олиши бор гап. Бугун бир ўзимнинг кўлимдан нима келарди, деган инсон хато ўйлайди. Сабаби, ҳар қандай жисм кичик зарралардан ташкил топгани каби улкан натижалар ҳам кўпчиликнинг ҳаракати жамланиши натижасида юзага келади.

Интернет, ижтимоий тармоқлар оммалашиб, асосий ахборот манбалари шулар бўлиб қолди, деган гапни тез-тез эшитамиз. Бугун барчамиз бу виртуал муҳитда иштирок этапмиз, аммо ҳаммамиз ҳам ундан фойдаланиш маданияти ва меъёрларини тўлиқ ўзлаштирдик, дейишга ҳақимизми? Ҳозир бекорчиға овуноқ кўп, шу бекорчиларни овутиш билан тирикчилик қилаётганлар эса ундан ҳам кўп. Гап инсонийликка, маданиятга тўғри келмайдиган контентлар тайёрлаш билан шуғулланувчи “вақт ўғрилари” ҳақида бормоқда.

Бир қараганда, ижтимоий тармоқларда ҳамма енгил-елпи томошалар билан банд, деган таассурот пайдо бўлади кишида. Бироқ аслида охирги пайтларда ижтимоий тармоқларнинг ўзбек сегментида савияли контентлар кўпайиб бормоқда. Бир камчилиги — уларнинг тарғиботи секин бўлгани учун оммалашуви ҳам шунга яраша. Ҳолбуки, яхшиликнинг тарғиботи — хайрли амал.

Масалан, кўпчилик фойдаланадиган Facebook платформасида “Kitobxonlar davrasi” номили гуруҳ бор. Гуруҳ аъзолари юз мингга яқинлашиб қолган. Шахсан ўзим анчадан бери унинг аъзосиман. Айнан шу гуруҳ таъсирида сўнгги бир йилда 10 га яқин китобни ўқиб тугатдим.

Гуруҳда барча иштирокчилар китобхонлик бўйича таклифлари, ўқиб тугатган китоблари ҳамда ўқимоқчи бўлган асарлари ҳақидаги мулоҳазаларини улашиб бориши мумкин. Айниқса, гуруҳда бериб бориладиган тақризлар кишини асарларга ошуфта қилиб қўяди. Масалан, яқинда гуруҳнинг бир аъзоси таниқли ёзувчи Мурод Муҳаммад Дўстнинг “Галатепага қайтиш” асари ҳақида тақриз эълон қилди. Тақризини ўқигач, бу асарни излаб топиб, ўқиш иштиёқи тинчлик бермай қолди.

Ушбу гуруҳда ёши каттароқ аёл ёзан фикрни ўқиб қолдим: “Ҳеч ким китоб ўқимай қўйди, дейсизлар. Мана, ижтимоий тармоқда туриб, 80 минг киши китоб

ўқияпти, китоблар ҳақида гаплашляпти. Бўларкан-ку!”.

Китоб — инсоннинг азалий ҳамроҳи. Усиз инсон тафаккури камолга етмайди. Лекин сўнгги пайтларда технология тараққиётидан ҳовлиққан кўзимиз китоблардан бир оз узоқлашгандек туюла бошлади. Бир

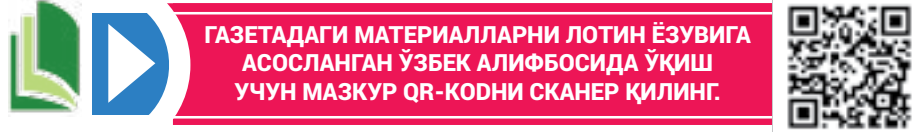
мен эмас, бошқалар ҳам китоб ўқимай қўйди, деган хаёл шаклланиб қолди гўё. Бу, шубҳасиз, тарғибот камлиги натижаси.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонасига тез-тез бориб тураман. Бу мухташам бино олдида ўтган аксарият кишилар “Ҳозир ким ҳам китоб ўқирди,

шундоқ катта бино хувилаб ётгандир” деб ўйлаши мумкин. Лекин кутубхонага кириб кўрин-чи. Мутулаа учун бўш ўрин топишининг ўзи катта масала. Шовқинсиз, ўқийтган асари дунёсига шўғилиб кетган минглаб инсонларни кўриб, ҳали маърифат, китобхонлик фазилатлари заррача сусаймаганига гувоҳ бўламиз. Бироқ бу кутубхонадаги муҳит ҳақида ҳамма ҳам билвермайпти. Сабаб яна ўша — тарғибот етишмайдиган.

Шаҳардаги бирор емакхонага биринчи мартаба кириб, таомин манзур келса, уни таниш-билишларингизга ҳам айтилтириб келди. Бу кишига тасвирлаб бўлмас қандайдир қоникши ҳиссини беради. Худди улар сининг тавсиянгиз билан шу емакхонага келишсаю сиздан миннатдор бўлиб, раҳмат айтса. Энди йўлаб кўринг: дўстларингизга кутубхоналарни худди емакхона каби ҳис-ҳаяжон билан мактасангиз, шу туфайли уларнинг китоб ўқишга меҳри тушиб қолса, кутубхона сеvimли манзилга айланса. Бу ҳолатда улар топадиган манфаатни ва сизга ёзиладиган савобини ўзингиз тасаввур қилверинг.

Бугун ижтимоий тармоқларда кулгили лавҳа кўриб қолсак, оиламиз аъзолари, таниш-билишларимизга улашамиз. Лекин

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА
АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБАСИДА ЎҚИШ
УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

Бош муҳаррир:

Салим ДОНИЁРОВ

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Тахририятга келган қўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиш учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.

Газета тахририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “Kolorpak” МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** — 54.

38993 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2. Баҳоси келишилган нарҳда.

“Kolorpak” МЧЖ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манлиси: Ўзбекистон, 100060.
Тошкент, Янги шаҳар кўчаси, 1-А уй.
Босмахона телефони: (71) 129-29-29

Навбатчи муҳаррир: Муктасар Тоқимаматова
Мусахҳис: Аслиддин Абдуразақов
Дизайнер: Зафар Рўзиев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА якуни — 20:43 Топширилди — 23:20